

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Akın Gürlek** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Ankara Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde, İdare ve Gözlem Kurulu kararlarıyla kadın mahpusların tahliyeleri engelleniyor. Hapishanede 4'ü 30 yılı aşkın süredir bulunan toplam 9 kadın mahpusun tahliyesi kurul kararlarıyla ertelenirken, son bir ayda 30 yılı aşkın süredir hapishanede tutulan 4 kadın mahpusun tahliyesi bir kez daha engellendi. 34 yıldır hapishanede tutulan Nedime Yaklav'ın tahliyesi 7'nci kez engellenirken; 33 yıldır hapishanede bulunan Hicran Binici, Nuriye Adet ve Gülşen Adet'in tahliyeleri ise 5'inci kez birer yıl sürelerle ertelendi.

Tahliye ertelemelerine ilişkin değerlendirmelerde “infaz koruma memurlarına karşı saldırgan tutum ve tehdit”, “toplumla bütünleşmeye hazır olmama”, “örgütsel tavrın devam etmesi”, “pişmanlık göstermeme” ve benzeri gerekçelerin kullanıldığı; bu iddiaların bir bölümüne ilişkin herhangi bir disiplin veya ceza soruşturması yürütülmediği avukatlar tarafından ifade edilmektedir. Hakkında disiplin veya ceza soruşturması yürütülmeyen fiil ve tutumların tahliye erteleme gerekçesi olarak değerlendirilmesi, iyi hâl değerlendirmelerinin somut, objektif ve denetlenebilir ölçütlere dayanmaması ve bu uygulamaların hukuka aykırı şekilde sürdürülmesi sonucunu doğurmaktadır.

İnfaz hukukunda iyi hâl değerlendirmesi, mahpusun düşünce, kanaat veya siyasal tutumunu değiştirmeye zorlandığı bir mekanizmaya dönüştürülemez. Disiplin veya ceza soruşturmasına konu edilmemiş bir fiilin, daha sonra tahliye değerlendirmesinde mahpus aleyhine kullanılması; savunma hakkı, kanunilik, hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik ilkeleri bakımından değerlendirilmelidir. Aynı şekilde, mahpusların katılmasına izin verilmeyen veya idarenin sağlamakla yükümlü olduğu etkinlik ve imkânlardan yararlanamamalarının “eşik puan” ya da iyi hâl değerlendirmesinde aleyhe kullanılmasının da hukuki dayanağı açıklanmalıdır.

Özellikle 30 yılı aşkın süredir hapishanede bulunan mahpusların tahliyelerinin aynı veya benzer gerekçelerle tekrar tekrar ertelenmesi, koşullu salıverilme kurumunun amacı ve sınırları bakımından önemli bir sorun oluşturmaktadır. Mahpusların özgürlüklerinin, mahkeme kararında belirlenen cezanın ötesinde, idari değerlendirmeler yoluyla belirsiz biçimde uzatılması; hukuk devleti, ölçülülük, insan onuru, kişi özgürlüğü ve güvenliği ile kanunilik ve öngörülebilirlik ilkeleri açısından incelenmelidir.

İdare ve Gözlem Kurullarının kararlarının yalnızca şekli değil, karara esas alınan tutanak, rapor, disiplin kayıtları ve diğer somut bilgi ve belgeler üzerinden etkili biçimde denetlenmesi; mahpusların dinlenilmesi ve itirazlarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

İnfaz hâkimliklerinin de bu süreçte etkin ve maddi bir denetim yürütmesi, idari bir kurulun kararının fiilen mahkemece belirlenen hapis süresini uzatan yeni bir yaptırıma dönüşmesini önlemek bakımından zorunludur.

Kamuoyunda “infaz yakma” olarak ifade edilen uygulamaların sonlandırılması; koşullu salıverilme koşullarını taşıyan mahpusların tahliyelerinin soyut, sübjektif ve tekrarlanan gerekçelerle ertelenmemesi; İdare ve Gözlem Kurullarının yetki ve uygulamalarının hukuk devleti, insan hakları ve etkili yargısal denetim ilkeleri çerçevesinde yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede; Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde tahliyesi ertelenen mahpusların derhal serbest bırakılması, mevcut erteleme kararlarının iptal edilmesi ve mahpusların özgürlük hakkını ihlal eden uygulamalara yol açan İdare ve Gözlem Kurullarının lağvedilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. Ankara Sincan Kadın Kapalı Hapishanesinde, koşullu salıverilme tarihi geldiği hâlde İdare ve Gözlem Kurulu kararlarıyla tahliyeleri ertelenen toplam 9 kadın mahpus bulunmaktadır. Bu mahpusların hükümlülük süreleri, koşullu salıverilme tarihleri, tahliyelerinin kaç kez ertelendiği ve her bir erteleme kararının gerekçeleri nelerdir?
2. 34 yıldır hapishanede bulunan Nedime Yaklav'ın tahliyesinin 7'nci kez; 33 yıldır hapishanede bulunan Hicran Binici, Nuriye Adet ve Gülşen Adet'in tahliyelerinin ise 5'inci kez birer yıl süreyle ertelendiği doğru mudur? Söz konusu tahliye erteleme kararlarının dayanağını oluşturan somut fiil, belge, disiplin cezası, soruşturma veya mahkeme kararı bulunmakta mıdır? Bu yönde herhangi bir somut dayanak bulunmaması halinde, tahliyelerin tekrar tekrar birer yıl süreyle ertelenmesinin hukuki gerekçesi nedir?
3. İdare ve Gözlem Kurulu kararlarında yer verilen “infaz koruma memurlarına karşı saldırgan tutum ve tehdit” değerlendirmeleri hakkında ilgili mahpuslar bakımından herhangi bir disiplin veya ceza soruşturması başlatılmış mıdır? Başlatılmamışsa, soruşturma veya disiplin sürecine konu edilmeyen bir fiilin iyi hâl değerlendirmesinde mahpus aleyhine kullanılmasının hukuki dayanağı nedir?
4. “Toplumla bütünleşmeye hazır olmama”, “örgütsel tavrın devam etmesi”, “pişmanlık göstermeme” ve “gelişim seyrini tamamlamama” gibi değerlendirmelerin, somut bir disiplin ihlali veya suç teşkil eden fiil ortaya konulmaksızın mahpusların koşullu salıverilme süreçlerinin ertelenmesine dayanak yapılması hangi kanun ve yönetmelik hükümlerine dayanmaktadır?
5. Mahpusların dini etkinliklere, millî bayram ve törenlere katılıp katılmaması, telefon ve aile görüşlerinden yararlanıp yararlanmaması, okuduğu kitap sayısı ve benzeri hususların “eşik puan” sistemi kapsamında aleyhe değerlendirilmesi konusunda Bakanlığınızın bilgisi ve denetimi bulunmakta mıdır? Mahpusların kullanmalarına izin verilmeyen veya fiilen yararlanamadıkları bir hak ya da imkânın daha sonra iyi hâl değerlendirmesinde aleyhe kullanılmasının hukuki dayanağı nedir?

6. İdare ve Gözlem Kurulu kararlarına karşı yapılan başvurularda infaz hâkimliklerinin yalnızca şekli denetim yaptığı, mahpusların dinlenilmediği ve kararların dayanağını oluşturan infaz dosyası, tutanak ve kayıtların yeterince incelenmediği yönündeki uygulamalar Bakanlığınızca incelenmekte midir? Son beş yılda Sincan Kadın Kapalı Hapishanesindeki tahliye erteleme kararlarına yapılan başvuruların kaçında mahpus bizzat dinlenmiş, kaçında kararın dayanağı olan tüm bilgi ve belgeler incelenmiştir?
7. Uzun süreli mahpusluk bakımından, mahpusların lehine olan infaz hükümlerinin uygulanması ve sonradan yürürlüğe giren, infaz koşullarını ağırlaştıran düzenlemelerin geçmişteki hükümlülükler bakımından mağduriyet yaratmaması konusunda Bakanlığınızın yaklaşımı nedir? Bu konuda herhangi bir mevzuat çalışması yürütülmekte midir?
8. Bakanlığınız, İdare ve Gözlem Kurullarının tahliye ve koşullu salıverilme süreçlerinde geniş ve sübjektif takdir yetkisi kullandığı yönündeki eleştirileri dikkate almakta mıdır? Mahpusların özgürlüklerinin idari bir kurul tarafından tekrar tekrar ertelenmesini önlemek amacıyla, İdare ve Gözlem Kurullarının tahliye ve iyi hâl belirleme yetkisinin kaldırılması, bu yetkinin etkili ve tamamen yargısal bir denetim mekanizmasına bağlanması veya İdare ve Gözlem Kurullarının lağvedilmesi yönünde bir mevzuat çalışmanız var mıdır? Böyle bir çalışma bulunmaması halinde, bunun gerekçesi nedir?
9. Kamuoyunda “infaz yakma” olarak ifade edilen, koşullu salıverilme koşullarını taşıyan mahpusların soyut, sübjektif ve tekrarlanan gerekçelerle hapishanede tutulmaya devam edilmesi uygulamasının sona erdirilmesi için Bakanlığınızca hangi somut tedbirler alınacaktır? Hakkında somut bir disiplin cezası veya ceza soruşturması bulunmayan ve koşullu salıverilme koşullarını taşıyan mahpusların tahliyelerinin geciktirilmemesi yönünde hapishane idarelerine herhangi bir talimat verilecek midir?
10. Bakanlığınız, Sincan Kadın Kapalı Hapishanesindeki İdare ve Gözlem Kurulu uygulamalarını ve son yıllardaki tahliye erteleme kararlarını bağımsız, şeffaf ve kapsamlı biçimde incelemek üzere özel bir denetim mekanizması oluşturacak mıdır? Yapılacak inceleme sonucunda hukuka aykırı olduğu tespit edilen kararların kaldırılması, “infaz yakma” uygulamalarının sona erdirilmesi ve koşullu salıverilme koşullarını taşıyan mahpusların gecikmeksizin tahliye edilmesi sağlanacak mıdır?